

DE STOOMMACHINE

Jaargang 7, 2e EDITIE

Een nieuwsbrief met daarin informatie wat de vrijwilligers van Stichting Stoommachine Oisterwijk het afgelopen half jaar heeft bezig gehouden en ook informatie over wat er allemaal nog gaat komen de komende tijd.

Op naar volgende mijlpaal (draaien op perslucht)

Het idee is om de machine uiteindelijk weer te laten draaien op stoom. Op het moment is er nog geen stoomketel. Mede daarom is gekozen voor een tussenstap; het gebruik van perslucht om de machine te laten draaien. Met perslucht zal de stoom machine al moeten kunnen functioneren. Dat wil zeggen dat alle cilinders en aanvoerleidingen lekdicht moeten zijn, en dat alle toevoerkleppen correct functioneren. En dit is daarmee een goede voorbereiding voor de volgende stap, het laten draaien van de machine op stoom.

Daarom is er dit jaar een project gestart om allereerst te onderzoeken of het mogelijk is om de machine aan te drijven met perslucht. En bij een positief antwoord hierop om uit te zoeken hoe dit dan te realiseren. De werkgroep is gevormd door vier vrijwilligers van de Stichting Stoommachine Oisterwijk.

In het begin van het project heeft de groep zich geconcentreerd op een onderzoek naar de werking en de constructie van de machine zoals in de huidige staat. Dit was noodzakelijk omdat documentatie over de afmetingen en werking van de machine niet meer aanwezig zijn. Het enig beschikbare was een contract tussen de KVL en de

leverancier, Carels, waarin het vermogen van de machine en de leveringsomvang beschreven staan. Natuurlijk is het algemene werkingsprincipe van de machine wel bekend.

Om informatie van de machine te verzamelen is gezocht naar het archief van Carels. In Gent is in het gemeente archief een gedeelte hiervan bewaard. Een uitvoerige zoektocht door dit archief heeft wel enige informatie opgeleverd over de soort constructies dat bij de fabrikant in gebruik was, maar geen specifieke tekeningen van de machine op het KVL terrein opgeleverd.

Uiteindelijk is de exacte werking van de machine onderzocht door een aantal onderdelen van de machine te demonteren. Hiermee werd het mogelijk om het inwendige van de machine te bekijken. Ook zijn bij dit onderzoek de relevante onderdelen, zover mogelijk, gefotografeerd en opgemeten. Als laatste stap zijn een aantal componenten gedocumenteerd met behulp van tekeningen.

Onderzoek machine

Op basis van de verzamelde informatie werd het duidelijk dat het in principe mogelijk moest zijn om de machine aan te drijven met

perslucht. Hierna is verder gegaan met de volgende stap, hoe de aandrijving te realiseren. Dit is gestart met het theoretisch berekenen van de benodigde hoeveelheid perslucht in relatie tot het toerental van de machine. Op basis daarvan is een begin gemaakt met het uitwerken van een aandrijfsysteem. Aangezien de perslucht de stoom vervangt zal ook net als met stoom de lucht op het goede moment aan de cilinder toegevoerd moeten worden.

Ter controle van de berekeningen is het noodzakelijk om de resultaten van de berekeningen te verifiëren met een test. De test zal moeten laten zien dat de berekeningen voldoende nauwkeurig zijn. Dit heeft eind november plaats gevonden. Met de hulp van Hoogendam Compressoren is een mobiele compressor aangesloten op de stoom machine.

En de test is gelukt. Bij een druk van 2 bar in de cilinder begon de machine langzaam te bewegen. Een andere constatering was dat de machine op het moment nog wel erg veel lekt. De projectgroep gaat verder met het uitzoeken van de oorzaak en het vinden van een oplossing daarvoor.

Onderzoek & overleg

In vervolg hierop komt er nog een ronde om een ontwerp te maken van de perslucht aandrijving. De laatste twee fases van het project zijn het aanschaffen van de noodzakelijke onderdelen en het installeren van het geheel. Het project bereikt zijn einde als de machine voor de eerste keer op perslucht heeft gedraaid.

Op gegist bestek*

Visie van het bestuur na 2016

** Gegist bestek (dead reckoning) is een navigatiemethode uit de scheepvaart, waarbij vanuit de vertrekpositie aan de hand van de koers en afgelegde afstand de huidige positie bepaald wordt, de gegist bekomen positie. Ook wij werken naar de gegist 'bekomen' positie voor de komende jaren.*

In 2016 loopt de overeenkomst af, die de stichting in 2011 heeft afgesloten met de Gemeente Oisterwijk. Deze overeenkomst was nodig om ons restauratiewerk officieel te legaliseren, maar ook om de verhouding te regelen met de nieuwe huurder van het machinegebouw, waaraan inmiddels verregaande toezeggingen waren gedaan. Zoals bekend is in 2014 het eigendom van dit pand overgegaan naar de Provincie Noord Brabant. De Provincie heeft deze overeenkomst onverlet overgenomen.

In de periode na 2016 willen we als hoeder van de stoommachine niet alleen een toezegging dat we op zaterdag de stoommachine 'mogen' restaureren en het resultaat hiervan af en toe mogen tonen. We willen graag worden beschouwd als een

serieuze partner. Vandaar dat wij al dit jaar zijn gestart om een raamwerk te creëren voor de periode na 2016. Exploitatie van het gehele gebouw is geen doel van onze stichting, wel willen wij ons sterk maken voor een goede samenwerking met anderen om niet alleen tot een sluitende exploitatie te komen, maar ook om met een goede 'kruisbestuiving' met alle betrokkenen meerwaarde te realiseren.

Wij willen nu al onze ijzers smeden en niet afwachten tot een nieuwe overeenkomst eind 2016 op tafel ligt zonder daarbij een goede inbreng te hebben gehad. De Provincie heeft aangegeven, dat samenwerking op locatie met de in Oisterwijk gevestigde Heemkundekring De Kleine Meijerij haar voorkeur geniet, alsook dat de vestiging van een horecabedrijf kan. Met die boodschap zijn we aan de slag gegaan en in de daarop volgende besprekingen met het bestuur van de Heemkundekring en een horeca-exploitant uit Oisterwijk is nu een concept raamwerk tot stand gekomen, waarin zowel dagrecreatie, toerisme, horeca, museale en educatieve aspecten zijn ingepast. In juni jl. is dit concept door de drie partners aan de Provincie Noord Brabant en de Gemeente Oisterwijk gepresenteerd. In de navolgende bespreking in september is door de stichting aangegeven, dat we het exploitatieplan verder zullen invullen. Het is mogelijk nu te prematuur dat de eigenaar al een standpunt bepaalt, maar dat we op de goede weg zijn voor de komende jaren, dat is zeker.

'Amice de Vapeur' Vrienden van de stoom- machine

Binnen enkele weken gaat onze actie Amice de Vapeur van start. Om u een beeld te geven van die tijd (1924), gebruiken we de Franse term Amice de Vapeur, omdat destijds alle technische correspondentie door de Belgische

fabrikant Carels over stoommachines in de Franse taal werd uitgevoerd. In de afgelopen jaren hebben honderden mensen de machinekamer betreden en kregen we van vele kanten complimenten, dat dit vervallen erfstuk in een uitzonderlijke fraaie staat is teruggebracht. Binnen onze gemeente Oisterwijk is dit het enige industriële erfgoed en daar zijn we niet alleen trots, maar ook zuinig op. Door uw betrokkenheid als Amice de Vapeur draagt u bij aan de restauratie van de oude Carels stoommachine en krijgt onze stichting meer status (achterban) in de onderhandelingen met de Provincie om te streven naar een duurzaam verblijf in de machinekamer van de voormalige leerfabriek. Met uw vriendschap ondersteunt u het werk van onze stichting.

Wat u verder als Amice de Vapeur kunt doen en hiervoor terug ontvangt, leest u in onze brief. Mocht u nu al beslissen om iets voor onze stichting te willen betekenen, of heeft u geen brief ontvangen, dan is een mailtje met onderwerp Amice de Vapeur aan secretariaat@destoommachine.nl voldoende, wij pakken het verder voor u op.

Onze meters staan nog op nul, we geven full speed, u kunt ons helpen !!

Bezoek SS Rotterdam door vrijwilligers

Op 22 november zijn de vrijwilligers van de SSO met 14 deelnemers naar Rotterdam getogen om zich aldaar over en door de SS Rotterdam rond te laten leiden.

SS Rotterdam

Rik Roemen had expliciet afgesproken dat wij vooral in de machinekamer waren geïnteresseerd, en dat deze dan ook zeker in de rondleiding moest zijn opgenomen. Dit bleek geen enkel probleem voor onze zeer welbespraakte gids, Jannes. Jannes bleek buitengewoon goed op de hoogte van elk aspect van het voormalige vlaggenschip van de Holland-Amerika Lijn.

Gids Jannes in pak

Bovendien leek hij er plezier in te hebben dat wij hem de oren van het hoofd vroegen over de meest uiteenlopende dingen. Met name in de machinekamer, waar wij onze afschuw nauwelijks konden onderdrukken toen Jannes ons vertelde over hoe slecht de turbines uitgeschakeld waren na haar laatste vaart, waardoor deze naar alle waarschijnlijkheid nooit meer zullen draaien.

Elektriciteitscentrale aan boord

Dit omdat de assen van de turbines kromgetrokken zijn door de machines te stoppen zonder deze eerst gecontroleerd af te laten koelen. Ook werd ons duidelijk in de machinekamer dat men bij de SS Rotterdam net als in Oosterwijk de nodige uitdagingen had gehad op het gebied van asbest. Het was heel apart om te zien dat men een plexiglazen tunnel door een belangrijk deel van de machinekamer had gebouwd, simpelweg omdat saneren daar te ingewikkeld was. Na een stevige wandeling van tweeënehalf uur, met de nodige trappen, kwam er een einde aan de rondleiding.

Hoofdbedieningspaneel aandrijving SS Rotterdam

Ik had het gevoel dat we de helft nog niet hadden gezien, zo groot was het schip. Na ons afscheid van Jannes hebben we met een groep nog even gebruik gemaakt van de faciliteiten die de SS Rotterdam haar gasten te bieden heeft. Met verschillende bars, zalen en restaurants, alsmede een flink aantal hotelkamers, laat de SS Rotterdam ons zien hoe exploitatie en restauratie hand-in-hand kunnen (moeten?) bestaan. Wij hebben in ieder geval lekker en gezellig gegeten in het Lido-restaurant. Het was al een tijdje donker toen wij, moe maar voldaan, weer richting Oosterwijk reden.

Overzicht deel van machinekamer

Studenten onderzoeken akoestiek van de machinekamer

Nu er steeds meer mensen een bezoek brengen aan de stoommachine tijdens open dagen, rondleidingen en excursies bemerken we dat door de slechte akoestiek het moeilijk is om je goed verstaanbaar te maken.

De nagalmtijd is erg hoog en de bezoekers geven aan niet alles goed te kunnen horen.

Dit is vooral te wijten aan de constructie van het gebouw. De vloer, de muren en ramen en het plafond zijn harde materialen die het geluid niet absorberen. De machine en de schakelkasten bestaan uit staal wat ook geen geluid absorbeert.

Een van de meest voorhanden liggende oplossingen is het bestaande plafond van hardboard te vervangen door minerale plafondplaten en in samenwerking met een leverancier een plafond uit te kiezen dat uiterlijk zoveel mogelijk leek op het bestaande. De Provincie was bereid de materiaalkosten te betalen en er werd een plan opgesteld voor vervanging van de bestaande beplating. De monumentencommissie van de Gemeente had echter bezwaren tegen het plan en adviseerde dringend om eerst het plafond te verwijderen en na te gaan of er nog andere mogelijkheden waren om de akoestiek te verbeteren.

Om de akoestiek in de bestaande situatie nauwkeurig in beeld te brengen heeft het specialistisch adviesbureau Peutz met een ruisbron een akoestisch geluidsrapport van de bestaande situatie vastgesteld. Na het aanbrengen van geluiddempende maatregelen zou dan bepaald kunnen worden welk effect dit heeft.

Om geluidsanering in een historisch gebouw zo goed mogelijk uit te voeren hebben we contact

